

Alþýðusamband Íslands

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 26. febrúar 2018
Tilvísun: 201802-0019

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 95/2000, með síðari breytingum (lengingu fæðingarorlofs). Þingskjal 166, 98. mál.

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar ofangreint frumvarp þar sem lagt er til að fæðingarorlof verði lengt úr níu mánuðum í tólf, þar sem að sjálfstæður réttur hvers foreldris verði fimm mánuðir og að sameiginlegur réttur foreldra verði tveir mánuðir.

ASÍ vísar í skýrslu starfshóps um mótun tillögu að framtíðarstefnu í fæðingarorlofsmálum sem skilaði af sér tillögum í mars 2016 til þáverandi félags- og húsnæðismálaráðherra. Sambandið átti fulltrúa í þeim hópi þar tillaga var um ofangreind markmið, þ.e. lengingu fæðingarorlofs og skiptingu milli foreldra.

Lög um fæðingar- og foreldraorlof frá árinu 2000 með síðari breytingum, hafa annars vegar að markmiði að tryggja barni samvistir við báða foreldra og hins vegar að gera bæði konum og körlum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf.

ASÍ leggur ríka áherslu á að þær tillögur sem fram koma í skýrslu starfshóps um framtíðarstefnu í fæðingarorlofsmálum nái fram að ganga. Á þetta bæði við um greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði til foreldra í fæðingarorlofi, lengingu fæðingarorlofs í 12 mánuði og skiptingu fæðingarorlofs milli foreldra.

ASÍ telur mikilvægt að árétta þá afstöðu sína, að sambandið er alfarið á móti því að lækkun almenns tryggingargjalds komi niður á hlutdeild Fæðingarorlofssjóðs af tryggingargjaldinu. Endurreisn fæðingarorlofskerfisins og frekari framþróun þess verður hér að hafa forgang.

F.h Alþýðusambands Íslands

Marianna Traustadóttir,
sérfræðingur

Nefndasvið Alþingis
Velferðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 28. febrúar 2018

Meðfylgjandi er umsögn Barnaheilla - Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 95/2000, með síðari breytingum (lenging fæðingarorlofs). Þingskjal 166, 98. mál.

Virðingarfyllst,
f.h. Barnaheilla - Save the Children á Íslandi

Erna Reynisdóttir,
framkvæmdastjóri

Umsögn Barnaheilla – Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof nr. 95/2000 (um lengingu fæðingarorlofs)

Barnaheill - Save the Children á Íslandi fagna framkomnu frumvarpi um lengingu fæðingarorlofs. Lenging fæðingarorlofs yrði mikil réttarbót fyrir börn og foreldra á Íslandi. Mikilvægt er að stuðlað sé að því að báðir foreldrar nýti þann rétt sem þeim er tryggður með lögum, en slíkt er barninu fyrir bestu. Barnaheill vilja þó leggja til að sú lenging sem stefnt er að í frumvarpinu taki gildi að hluta til nú strax á árinu 2018. Lenging fæðingarorlofs í 12 mánuði hefur staðið til í nokkur ár og áður samþykkt lög um slíkt hafa verið afturkölluð. **Því telja Barnaheill að lenging fæðingarorlofs poli enga bið.**

Barnaheill - Save the Children á Íslandi telja afar mikilvægt að öll börn fái notið samvista foreldris í 12 mánuði óháð stöðu foreldra þess, eða hvort barnið eigi einungis eitt foreldri. Rétturinn á að vera barnsins og mikilvægt að hagsmunir þess séu fyrst og fremst hafðir að leiðarljósi. Því telja Barnaheill að rýmka eigi rétt til framsals á milli foreldra. Ef annað foreldrið getur ekki einhverra hluta vegna nýtt rétt sinn til fæðingarorlofs, skuli vera hægt að framselja þann rétt til hins foreldrisins. Samtökin telja þó afar mikilvægt að þessi réttur sé aðeins veittur í undantekningartilfellum og að meginreglan sé sú sem lögð er til í frumvarpinu. Einnig vilja samtökin benda á í þessu samhengi að tryggja þarf réttindi barna einstæðra foreldra þar sem hitt foreldrið er ekki til staðar þannig að þau fái jafnan tíma með foreldri á við önnur börn.

Þau tilfinningatengsl sem myndast milli barns og foreldris á fyrsta ári barnsins eru grunnurinn að öðrum tilfinninga- og félagsstengslum síðar á ævinni. Lög um fæðingar- og foreldraorlof þurfa að taka mið af þessu.

Með lengingu fæðingarorlofs er jafnframt styttri tími frá því að orlofi lýkur, þar til barn fær leikskólavist. Barnaheill vilja því jafnframt leggja áherslu á mikilvægi þess að unnið sé að því, í samstarfi við sveitarfélög, að tryggja börnum örugga vistun á vegum þess sveitarfélags sem þau búa í strax að fæðingar- eða foreldraorlofi loknu og þannig skapist ekki óvissuástand um umönnun barnsins, eins og nú er.

Barnaheill minna á rétt barna til bestu mögulegu lífsskilyrða án mismununar eins og hann birtist í barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna. Samkvæmt honum ber að tryggja börnum sérstakt öryggi og vernd og að þau njóti jafnræðis. Liður í því er að tryggja öllum börnum umönnun foreldra sinna í 12 mánuði frá fæðingu og svo öruggt úrræði á vegum sveitarfélaga þegar fæðingarorlofi lýkur.

Barnaheill - Save the Children á Íslandi leggja áherslu á þá grundvallarreglu barnaréttarins og barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna að ávallt beri að hafa hag og þarfir barnsins að leiðarljósi þegar málefni þess eru ráðin, sama hver þau eru.

12.2.2018

98. mál.

Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga ítrekar fyrri umsögn sína um sama efni dagsetta 27. febrúar 2017.

Með kveðju,

Aðalbjörg Finnbogadóttir, RN, MS

Sviðstjóri fagsviðs /Division Director of Professional Affairs

Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga / The Icelandic Nurses' Association

Suðurlandsbraut 22

IS 108 Reykjavík

www.hiukrun.is

Reykjavík 27. febrúar 2017

Nefndarsvið Alþingis

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 95/2000, um fæðingar- og foreldraorlof, með síðari breytingum og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum.

Suðurlandsbraut 22

108 Reykjavík

Sími 540 6400

Fax 540 6401

hjukrun@hjukrun.is

www.hjukrun.is

Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga (Fíh) tekur undir með flutningsmönnum að lengja þurfi fæðingar- og foreldraorlof í 12 mánuði enda sé um mikilvægt velferðarmál ungra fjölskyldna að ræða, ekki hvað síst ungbarnanna.

Í 2. gr. laganna segir að markmið þeirra sé að tryggja barni samvistir við báða foreldra. Þá er þeim einnig ætlað að gera bæði konum og körlum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf.

Í breytingatillögum frumvarpsins er gert ráð fyrir því að fæðingar-og foreldraorlof lengist í skrefum og verði 12 mánuðir árið 2019. Gert er ráð fyrir að hvort foreldri eigi sjálfstæðan rétt í allt að fimm mánuði og sé sá réttur ekki framseljanlegur.

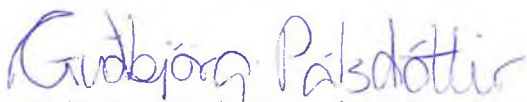
Með þessu er sýnt að lögin munu leggja megin áherslu á jafnréttissjónamið varðandi atvinnuþátttöku foreldra fremur en að tryggja barninu lengri samvistir við foreldra sína. Tilgangurinn verður því ekki fyrst og fremst velferð barnsins heldur er þörfum þess fórnað fyrir að að reyna að jafna stöðu kynjanna á vinnumarkaði. Sýnt hefur verið fram á, með ýmsum rannsóknum, mikilvægi tengslamyndunar barna og foreldra í upphafi fyrir heilbrigði barnsins síðar á ævinni.

Fíh ítrekar að ekki megi ganga á rétt barnsins sem greinilega er gert ef réttur annars foreldris verður ekki gerður að hluta eða öllu leyti framseljanlegur. Barnið mun þá tapa 5 mánuðum í samvistum við foreldra sína ef annað foreldrið af einhverjum orsökum, öðrum en talið er upp í frumvarpinu, getur ekki tekið 5 mánuði í fæðingar- eða foreldraorlof. Barninu er þá einungis tryggðar samvistir við foreldra sína í mesta lagi í 7 mánuði í allt. Fíh telur að með þessu móti sé velferð barnsins ekki höfð í fyrirrúmi.

Fíh gerir eftirfarandi breytingartillögu við 8. gr. laganna:

Í stað orðanna „Þessi réttur er ekki framseljanlegur“ komi „**Hægt er að framselja rétt þennan til hins foreldrisins um allt að þrjá mánuði.**“

Virðingafyllst,

Guðbjörg Pálsdóttir starfandi formaður

Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga

Velferðarnefnd Alþingis
nefndasvid@althingi.is
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Skjal: F1802002
Hafnarfjörður, 28. Febrúar 20018

Umsögn

Fæðingar- og foreldraorlof (lenging fæðingarorlofs)
98. mál, lagafrumvarp, 148. Löggjafarþingi 2017-2018.

Félag um foreldrajafnrétti fagnar frumvarpi þar sem lagt er til að sjálfstæður réttur foreldra til fæðingarorlofs verði lengdur úr þremur mánuðum í fimm mánuði.

Sjálfstæður réttur foreldra til fæðingarorlofs er líklega eitt stærsta skref sem stigið hefur verið í foreldrajafnrétti á Íslandi frá árinu 1992 þegar sameiginleg forsjá varð fyrst möguleg.

Markmið laga um fæðingar- og foreldraorlof er að tryggja barni samvistir bæði við föður og móður og jafnframt að gera bæði konum og körlum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf. Þessi tvö markmið laganna eru samhangandi og verða ekki aðskilin. Foreldrajafnrétti og jafn réttur karla og kvenna í atvinnulífinu er sitt hvor hlíðin á sama teningnum.

Það er óumdeilt að lög um fæðingar- og foreldraorlof hafa orðið til þess að feður taka meiri þátt í umönnun barna og það gefur komum aukið rými til að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf. Mikill fjöldi foreldra sem velur að annast börn sín til jafns eftir skilnað eða sambúðarslit má að öllum líkindum rekja til áhrifa frá lögum um fæðingar- og foreldraorlof.

Foreldrar á Íslandi standa framar foreldrum í öðrum löndum þegar kemur að því að deila með sér umönnun barna þegar foreldrar búa ekki saman. Þetta gera foreldrar á Íslandi þrátt fyrir að Barnalög nr. 76/2003 með síðari breytingum torvelda slíka samvinnu fremur en að styðja við hana.

Lengri sjálfstæður réttur foreldra til fæðingarorlofs mun að öllum líkindum styrkja tengsl barna við báða foreldra, auka kynja jafnrétti á vinnumarkaði og auka á samvinnu foreldra.

Fyrir hönd Félags um foreldrajafnrétti,

Heimir Hilmarsson, formaður

5. mars 2018
Hallveigarstöðum, Reykjavík

Efni: Umsögn Kvenréttindafélags Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 95/2000, með síðari breytingum (lenging fæðingarorlofs). 148. löggjafarþing 2017–2018. Þingskjal 166 — 98. Mál.

Kvenréttindafélag Íslands fagnar þessu frumvarpi sem kveður á um lengingu fæðingarorlofs í tólf mánuði.

Kvenréttindafélag Íslands vill þó koma á framfæri þeirri skoðun sinni að réttindum á vinnumarkaði eigi ekki að deila með öðrum og telur því eðlilegt að hvort foreldri um sig eigi sex mánaða sjálfstæðan rétt til fæðingarorlofs.

Kvenréttindafélag Íslands vill einnig koma því á framfæri að nauðsynlegt sé að brúa bilið á milli þegar fæðingar- og foreldraorlofi lýkur og þegar daggæsla barna er tryggð. Jafnvel eftir lengingu fæðingar- og foreldraorlofs sem um ræðir í þessu frumvarpi, stendur eftir eitt ár sem foreldrar hafa ekki tryggða daggæslu, og eitt og hálft ár fyrir einstæða foreldra.

Brynhildur Heiðar- og Ómarsdóttir
framkvæmdastýra Kvenréttindafélags Íslands

Umsögn um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof, 98. mál

21. febrúar 2018

Embætti landlæknis fagnar frumvarpi er varðar breytingar á lögum nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof, með síðari breytingum. Aukin lengd fæðingarorlofs úr níu mánuðum í tólf mánuði styður við heilbrigð tilfinningatengsl foreldra og barna og telst því mikilvæg aðgerð í þágu lýðheilsu. Í ljósi mikilvægi tilfinningatengsla foreldra og barna fyrir þroska og geðheilsu barna telur embættið ennfremur rétt að fæðingarorlof verði skilgreint sem réttur barns til umönnunar á fyrstu mánuðum lífsins fremur en einungis sem réttur fullorðinna á vinnumarkaði.

Samkvæmt breytingum sem tilgreindar eru í frumvarpinu er gert ráð fyrir að hvort foreldri um sig eigi rétt á fimm mánaða fæðingarorlofi og síðan eru tveir mánuðir sameiginlegir sem foreldrar geta skipt á milli sín.

Embætti landlæknis vekur þó athygli á því að ekki eiga öll börn þess kost að njóta umönnunar frá báðum foreldrum sínum. Fyrir því geta verið ýmsar ástæður, s.s. veikindi eða fráfall annars foreldris, fjarlæg búseta, forræðismál eða önnur atriði sem hindra aðkomu beggja foreldra að uppeldi og umönnun barnsins. Í ljósi þess að tengslamyndun foreldra og barna hefur gildi fyrir heilsu og velferð barna er mikilvægt er að lög um fæðingar- og foreldraorlof tryggi að öll börn sitji við sama borð hvað varðar tækifæri til að verja fyrsta æviárinu í umsjá foreldra óháð hjúskaparstöðu og forræðistilhögun þeirra. Í þeim tilvikum þar sem einungis annað foreldrið kemur að uppeldi barnsins þarf að vera hægt að ráðstafa fæðingarorlofi þannig að barninu sé tryggður sami fjöldi mánaða í umsjá foreldris og öðrum börnum. Eins og frumvarpið stendur núna myndi barn, sem er í þeirri stöðu að einungis annað foreldrið er til staðar, aðeins njóta fullrar umönnunar foreldris í sjö mánuði. Þetta skapar ójöfnuð milli barna sem er ekki réttlætanlegur.

Umfram allt þarf að gæta jafnræðis og tryggja að börnum sé ekki mismunað hvað varðar heilbriggt upphaf í lífinu og öllum sé tryggður 12 mánaða tími í umsjá nánustu umönnunaraðila óháð félagslegri stöðu og kringumstæðum foreldra.

Fyrir hönd Embættis landlæknis,

Sigrún Daníelsdóttir verkefnastjóri á sviði áhrifaþátta heilbrigðis
Salbjörg Bjarnadóttir verkefnastjóri á sviði eftirlits og gæða

Reykjavík, 2. mars 2018

**Umsögn vegna 148. löggjafarþing 2017–2018.
Þingskjal 166 — 98. mál.**

Lenging fæðingarorlofs úr 9 mánuðum í 12 mánuði hefur lengi verið þörf og því ber að fagna að það sé stigið skref í rétta átt. Lengi hefur ekki verið samræmi í lengd fæðingarorlofs foreldra og möguleika á öruggri dagvist fyrir barn þegar foreldrar hafa þurft að mæta aftur til vinnu. Það er því mjög jákvætt að barn sé tryggður umönnunaraðili fyrsta æviárið sem er mikilvægt fyrir þroska og tengslamyndun barnsins.

En þá þarf einnig að gæta þess að barnið hafi umönnunaraðila sem vill og getur séð um barnið. Í sumum tilfellum og þá aðallega þar sem samband foreldra er ekkert til lítið eða félagslegar aðstæður eru slæmar þá gerist það að annað foreldrið hefur ekki tök á eða vilja til að taka fæðingarorlof og líður barnið fyrir það þar sem þeir mánuðir falla niður. Þessi lenging er sérstaklega mikilvæg fyrir þennan hóp þar sem fjárhagslega standa þessar fjölskyldur verr en aðrar og dagvistun svona ungra barna er dýr.

Að meðaltali á árunum 2010-2015 (fyrir árin 2016-2017 er möguleika til fæðingarorlofs ekki lokið þar sem foreldrar geta tekið út fæðingarorlof til 2 ára aldurs barns) hafa um 30% feðra ekki nýtt sér sinn rétt að fullnustu. Af þeim feðrum sem eru forsjárlausir hefur um 25-30% bara notað hluta af sínum 3 mánuðum en taka verður tillit til að ekki allir forsjárlausir feður sækja um fæðingarorlof. (Skv. gögnum frá Fæðingarorlofssjóði 1.mars.2018)

Eins og tillagan stendur nú mun þessi mismunur einungis aukast þar sem að þau börn þar sem annað foreldri tekur ekki fæðingarorlof mun þar af leiðandi ekki njóta sama réttar til umönnunaraðila og önnur börn. Réttar væri að foreldrar sjálfir myndu stjórna hvernig þessi lenging á fæðingarorlofi væri notuð enda eru það foreldrar sem hafa besta innsýn í hvernig best er fyrir fjölskylduna að taka á móti nýjum fjölskyldumeðlim.

Fyrir hönd félagsráðgjafa á Kvennadeild og Barnaspítala Landspítalans

Helga Sól Ólafsdóttir Verkefnastjóri félagsráðgjafar á Kvennadeild og Barnaspítalanum.

Velferðarnefnd Alþingis

Reykjavík, 26. febrúar 2018

Efni: Frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof (lenging fæðingarorlofs), 98. mál.

Vísað er í tölvupóst frá nefndasviði Alþingis, dags. 9. febrúar sl., þar sem óskað er eftir umsögn umboðsmanns barna um framangreint frumvarp.

Rannsóknir hafa sýnt að fyrstu mánuðir í lífi barna hafa mikil áhrif á þroska, velferð, sjálfsmynd og samskipti seinna meir. Á þessum tíma er mikilvægt að börn fái fullnægjandi tækifæri til þess að mynda tengsl við aðalumönnunaraðila sína, sem oftast eru foreldrar. Umboðsmaður barna telur því mikilvægt að tryggja að ungbörn geti verið heima og notið umönnunar foreldra sinna sem lengst. Fagnar hann því tillögum um lengingu fæðingarorlofs í tólf mánuði.

Í breytingatillögunni er lagt til að sjálfstæður réttur hvers foreldris fyrir sig til töku fæðingarorlofs verði lengdur og verði fimm mánuðir í stað þriggja auk þess sem foreldrar eiga sameiginlega rétt á tveimur mánuðum í orlofi í stað þriggja. Umboðsmaður telur jákvætt að stuðla að því að tryggður sé réttur beggja foreldra til að taka 5 mánuði hvort um sig og tvo mánuði til að deila sín á milli þar sem ungbörn fái að njóta aukna samvista beggja foreldra, enda er réttur barna til að njóta umönnunar foreldra verndaður í Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna, sbr. 7. gr. laga nr. 19/2013.

Umboðsmaður barna vekur þó athygli á að brýnt er að endurskoða löggjöf um fæðingar og foreldraorlof enn frekar. Þá bendir hann á [bréf sem hann sendi til félags- og húsnæðismálaráðherra 21. maí 2015](#) þar sem skorað er á ráðherra að beita sér fyrir því að lög um fæðingar- og foreldraorlof verði endurskoðuð, þannig að börnum verði ekki mismunað með ómálefnalegum hætti eftir stöðu foreldra þeirra.

Virðingarfyllst,
Salvör Nordal,
umboðsmaður barna

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-12
150 Reykjavík

Reykjavík, 28.2.2018

Efni: Umsögn Öryrkjabandalags Íslands um frumvarp til laga um breytingar á lögum um fæðingar- og foreldraorlof nr. 95/2000 (lenging fæðingarorlofs), þingskjal 166 – 98. mál.

ÖBÍ styður og leggur áherslu á að frumvarp um lengingu fæðingarorlofs og foreldrastyrks utan vinnumarkaðar úr 9 mánuðum í 12 mánuði verði að lögum.

Ekkert um okkur án okkar.

Með vinsemd og virðingu,

Þuríður Harpa Sigurðardóttir
Formaður ÖBÍ